

OPETUSHALLITUKSEN LAUSUNTOPYYNTÖ VAMMAISALAN AMMATTITUTKINNON PERUSTEIDEN LUONNOKSESTA

Opetushallitus pyytää lausuntoa uuden vammaisalan ammattitutkinnon perusteiden luonnoksesta:

- tutkinnon perusteiden työelämälähtöisyydestä
- tutkinnon muodostumisesta
- tutkinnon osien sisällöistä (ammattitaitovaatimuksista ja ammattitaidon osoittamistavoista)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella tutkintorakenteeseen lisätty vammaisalan ammattitutkinto astuu voimaan 1.8.2021. Vammaisalan tutkinto korvaa aiemman kehitysvamma-alan ammattitutkinnon ja henkilökohtaisen avun osaamisala siirtyy puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinnosta vammaisalan ammattitutkintoon.

SuPer lausuu uuden vammaisalan ammattitutkinnon perusteiden työelämälähtöisyydestä:

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPerin mielestä on hyvä, että henkilökohtaisen avun osaamisala siirtyy puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinnosta sosiaali- ja terveysalan tutkintoihin vammaisalan ammattitutkintoon. Henkilökohtaisen avun osaamisalan kokonaislaajuuden lisääminen 45 osaamispisteestä 75 osaamispisteeseen lisää koulutuksen laatua. SuPer toivoisi, että vammaisalan ammattitutkinnon suorittanut henkilökohtaisena avustajana toimiva ammattilainen kuuluisi jatkossa myös SORA-lainsäädännön piiriin.

Uudessa vammaisalan ammattitutkinnossa on kaksi osaamisalaa: kehitysvamma-alan osaamisala ja jo aiemmin mainittu henkilökohtaisen avun osaamisala.

Kehitysvamma-alalle saatiin kaivattua erityisosaamista, kun edelliset kehitysvamma-alan ammatti- ja erikoisammattitutkinnon perusteet tulivat voimaan. Kentältä SuPeriin tulleiden viestien mukaan edelleen erityisesti kehitysvamma-alan osaajille on jatkuvasti tarvetta. SuPerin mielestä onkin perusteltua, että vammaisalan ammattitutkinnon toiseksi osaamisalaksi on valittu juuri kehitysvamma-alan osaamisala. Yhdessä henkilökohtaisen avun ja kehitysvamma-alan osaamisalat tuottavat osaamista, jossa voidaan huomioida myös muita vammaisryhmiä.

Vammaisalan ammattitutkinnon kaksi osaamisalaa muodostuvat pakollisista ja valinnaisista tutkinnon osista. Kehitysvamma-alan osaamisalassa pakollisia tutkinnon osia on kolme ja henkilökohtaisen avun osaamisalassa kaksi. Henkilökohtaisen avun osaamisalassa valinnaisuutta on enemmän ja opiskelija voi valita valinnaisiksi tutkinnon osiksi kehitysvamma-alan osaamisalan pakollisia tutkinnon osia. Kummallekin osaamisalalle yhteisiä 15 osaamispisteen laajuisia tutkinnon osia on kaksi. Ne ovat sosiokulttuurinen työ ja yhteistyö perheen ja läheisten kanssa.

SuPer lausuu tutkinnon muodostumisesta:

Sosiokulttuurisen työn nostaminen omaksi valinnaiseksi tutkinnon osakseen, kuten aiemmassa kehitysvamma-alan ammattitutkinnossa herättää kysymyksen, miksi painotus taiteeseen ja kulttuuriin on näin vahva. Voisiko tutkinnon osa olla sisällöltään laajempi sisältäen selkeästi myös liikunnan, muutenkin kuin tanssin muodossa? Digitaalisten välineiden hyödyntäminen esimerkiksi liikuntakykyisen kehitysvammaisen tanssituokioiden innoittajana on nykyaikaa ja lisää saavutettavuutta. Tutkinnon osan hyväksytyen suorituksen kriteereissä olisi hyvä muutenkin huomioida valtakunnallinen saavutettavuus ja laajentaa kulttuurikokemukset koskemaan myös esimerkiksi urheilutapahtumia.

Kehitysvamma-alan osaamisalaopintoihin sisältyvät pakolliset tutkinnon osat ovat ammatillinen toiminta kehitysvamma-alalla, toimintakyvyn ja oppimisen tukeminen sekä vuorovaikutus ja kommunikointi.

Jokaisessa pakollisessa tutkinnon osassa on ensin esitetty ammattitaitovaatimukset ja sen jälkeen hyväksytyn suorituksen kriteerit.

SuPer lausuu tutkinnon osien sisällöistä (ammattitaitovaatimuksista ja ammattitaidon osoittamistavoista)

Hyväksytyn suorituksen kriteereissä SuPerin huomio kiinnittyy sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmään liittyviin kriteereihin, jotka ovat usein haastavia silloin kun opiskelija on opiskelijan roolissa. Palveluihin ohjaaminen on usein keskitettyä toimintaa ja harvoin opiskelija on se henkilö, joka palveluihin ohjaa. Siksi tieto palveluista ja tarvittaessa tiedon hyödyntäminen pitäisi SuPerin mielestä riittää hyväksytyyn suoritukseen.

SuPer esittää muutoksia niihin kohtiin, joissa mainitaan sanat: ohjaa palveluihin. Tällaisia hyväksytyn suorituksen kriteereitä löytyy sekä kehitysvamma-alan osaamisalan pakollisesta tutkinnon osasta Ammatillinen toiminta kehitysvamma-alalla että kummankin osaamisalan yhteisestä valinnaisesta tutkinnon osasta Yhteistyö perheen ja läheisten kanssa.

Kehitysvamma-alan osaamisalan pakollisessa tutkinnon osassa Ammatillinen toiminta kehitysvamma-alalla on kohta: Opiskelija ennaltaehkäisee haastavia tilanteita ja edistää turvallisuutta, jonka yksi hyväksytyn suorituksen kriteeri on kirjattu muodossa: Käyttää rajoitustoimenpiteitä lainsäädännön, tilanteiden ja omien työtehtävien mukaisesti.

SuPer toivoo edellä mainittuun rajoitustoimenpiteitä koskevaan kriteeriin tarkennusta, jossa painotetaan rajoitustoimenpiteiden olevan viimesijainen keino ja että rajoitustoimenpiteitä voivat käyttää vain sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilöt.

Lisäksi uuden vammaisalan ammattitutkinnon kummankaan osaamisalan pakollisten tai valinnaisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksista tai hyväksytyn suorituksen kriteereistä ei ainakaan selkeästi käy ilmi, että ne sisältäisivät ilmoitusvelvollisuuden huomioimisen (sosiaalihuoltolaki, pelastuslaki). SuPer esittää, että myös nämä asiat kirjataan perusteisiin näkyväksi.

Helsingissä 14.1. 2021

Silja Paavola
puheenjohtaja

Jussi Salo
kehittämisojohtaja

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry. Lisätietoja tästä lausunnosta antaa asiantuntija Sari Ojajarvi, 050 436 9286. sari.ojajarvi@superliitto.fi. SuPeriin kuuluu 90 000 lähi- ja perushoitajaa sekä muita toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittaneita, jotka työskentelevät julkisella ja yksityisellä sektorilla.

